

An aerial photograph of a park area. A grey paved path winds through a green lawn. There are several trees and bushes scattered throughout. In the top left, there is a playground area with a sandpit and some equipment. A building with a red roof is visible in the bottom left corner. A large white curved shape is on the left side of the image, and a yellow rounded square is behind the text.

Rozdział 1

Inwentaryzacja terenów zieleni w Łodzi

A scenic view of a park with a pond, a large weeping willow tree, and various other trees in bloom. The pond is in the foreground, reflecting the sky and the surrounding greenery. A large, vibrant green weeping willow tree stands prominently on the right bank. In the background, there are several other trees, some with white blossoms, and a small building. The overall atmosphere is peaceful and lush.

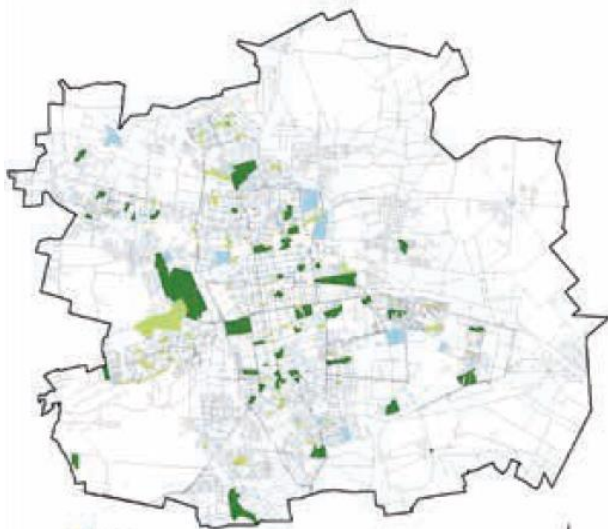
1.1. Klasyfikacja terenów zieleni miejskiej

Wprowadzenie

– Tereny zieleni miejskiej

LOKALIZACJA TERENÓW ZIELENI NA TERENIE ŁODZI;

wg danych Zarządu Zieleni Miejskiej
i Miejskiej Pracowni Urbanistycznej

Legenda

 Parki	 Zieleńce, skwery miejskie i zielenie osiedlowa	 Cmentarze
---	---	---

Identyfikacja terenów zieleni miejskiej

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody za tereny zieleni uważa się tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zielenie towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Szczególnym rodzajem terenów zieleni jest zieleń miejska, która nie doczekała się ustawowej definicji. Najogólniej, za zieleń miejską uważa się tereny niezabudowane wewnątrz tkanki miejskiej, zajęte przez naturalne lub wytworzone zespoły roślinności. Zieleń miejska pełni nie tylko funkcje estetyczne, lecz również wypoczynkowe, rekreacyjne oraz zdrowotne, a także pozwala na zachowanie bioróżnorodności w ekosystemie.

Klasyfikacja terenów zieleni miejskiej

Obszary zieleni wewnątrz miast można podzielić na kilka kategorii ze względu na sposób organizacji przestrzeni panujący na obszarach zajętych przez roślinność. W ramach niniejszego opracowania proponuje się następujący podział:

Grupa	Rodzaj terenów zieleni
Obszary zieleni naturalnej	Lasy i zadrzewienia
	Łąki i zieleń izolacyjna
Obszary zieleni zaprojektowane i utrzymywane	Parki miejskie
	Zieleńce, skwery i parki kieszonkowe
	Zielenie towarzysząca (uliczna/ w korytarzach transportowych)
	Ogródki działkowe
	Tereny zieleni o funkcji edukacyjnej (ogrody zoologiczne, ogrody botaniczne, palmiarnie)
	Cmentarze
	Zielenie dodatkowa (prywatne ogródki przydomowe, uprawy balkonowe i zaokienne, zielone dachy i ściany itp.)

Biorąc pod uwagę charakter niniejszego opracowania, szczególna uwaga zostanie poświęcona drugiej grupie zieleni miejskiej, czyli obszarom zaprojektowanym i utrzymywanym. Na kolejnych stronach przedstawiono krótką charakterystykę poszczególnych rodzajów terenów z tej grupy.

Świadczenia ekosystemowe zieleni miejskiej

Funkcje zieleni miejskiej

Jednym z możliwych podejść do rozumienia funkcji terenów zieleni jest podział ze względu na tzw. „świadczenia ekosystemowe”, w którym obszary podlegają podziałowi ze względu na główną funkcję, jaką pełnią dla ekosystemu miejskiego oraz lokalnej społeczności. Naczelną funkcją zieleni miejskiej jest funkcja przyrodnicza ekologiczna – polegająca na tworzeniu warunków życia miejskiej społeczności lokalnej oraz różnych gatunków świata fauny i flory. Ponadto klasyfikuje się następujące grupy usług uzupełniających:

Usługi produkcyjne

Np. urban farming, ogródki działkowe, również lasy (drewno), pszczoły etc.

Usługi regulujące

Resiliencja klimatu (m.in walka z wyspą ciepła), hydrologia, zapobieganie erozji, izolacja hałasu, zanieczyszczeń (pochłanianie, fitoremediacja) np. lasy miejskie, ogrody deszczowe, tereny zieleni sprzyjające retencji np. zielone dachy, kliny napowietrzające etc.

Usługi przestrzeni życiowej

Podtrzymywanie bioróżnorodności, zdrowotne oddziaływanie (budowanie środowiska) na ludzi - m.in. hortiterapia, odbudowa i samoregulacja zieleni nieformalnej

Usługi kultury

Podtrzymywanie dziedzictwa kulturowego, charakter i tożsamość miejsca (*genius loci*), turystyka i rekreacja, promocja np. miasta, podtrzymywanie relacji społecznych.

Biorąc pod uwagę powyższy podział, należy dojść do wniosku, że każdy rodzaj zieleni (nawet, mały i/lub trudny do zdefiniowania skrawek) świadczy choćby jedną z ww. usług. Najczęściej jednak poszczególne tereny zieleni miejskiej pełnią więcej niż jedną funkcję z punktu widzenia świadczeń ekosystemowych. Na kolejnych stronach przedstawiono typy zieleni oraz wskazano, jakie świadczenia ekosystemowe one pełnią.

Typy zieleni miejskiej I. Parki miejskie

Cechy charakterystyczne

W polskim systemie prawa nie istnieje jednoznaczna definicja parku miejskiego. Najczęściej parkiem miejskim określa się publiczną zorganizowaną przestrzeń zieleni pełniącą funkcję wypoczynkową i rekreacyjną oraz mogącą pełnić inne funkcje – np. sportową. Parki miejskie stanowią formę zaprojektowanego i utrzymywanego terenu zieleni miejskiej. W Łodzi parki miejskie spełniające określone kryteria uzyskują formalny status parku – obecnie status ten posiada 36 terenów zieleni. Parki mają zazwyczaj charakter wielofunkcyjny (łączą w sobie co najmniej dwie funkcje).

Rodzaje terenów w ramach kategorii

Ze względu na dominującą funkcję, parki miejskie można podzielić na następujące kategorie:

- **parki zdrojowe** – parki z infrastrukturą wpływającą na zdrowie – np. łąźnie solankowe;
- **parki spacerowe** – których dominującym przeznaczeniem jest możliwość spacerowania. Parki te są wyposażone w wewnętrzny system alejek i ścieżek, a także wyposażone w elementy małej architektury umożliwiające odpoczynek – ławki, stoły piknikowe itp.;
- **parki sportowe** – przestrzenie zieleni umożliwiające uprawianie sportu – zawierające trasy biegowe, rowerowe, siłownie plenerowe, polany do ćwiczeń lub obiekty infrastruktury sportowej – np. boiska;
- **Parki/ ogrody jordanowskie** – parki dedykowane dzieciom i ich rodzicom – zawierające urządzenia zabawowe, place zabaw, piaskownice itp.;
- **parki pałacowe** – pozostałości po ogrodach tworzonych przy pałacach, niegdyś niedostępnych dla wszystkich użytkowników a obecnie stanowiące element zieleni ogólnodostępnej;
- **parki leśne** – parki utworzone na obszarze leśnym, zachowujące charakter lasu (np. większa gęstość drzew, obszary ze ściółką leśną);
- **parki botaniczne/ dendrologiczne** – parki z roślinnością o wysokich walorach edukacyjnych i estetycznych;

Świadczenia ekosystemowe

- Usługi produkcyjne ● Usługi regulujące ● Usługi przestrzeni życiowej ● Usługi kultury

Typy zieleni miejskiej

II. Zieleńce, skwery, parki

Cechy charakterystyczne

Skwery i Zieleńce stanowią niezabudowany obszar w ramach tkanki miejskiej. Zajmują one mniejszą przestrzeń niż parki miejskie oraz zazwyczaj pełnią tylko jedną funkcję. Ponadto mają zasięg lokalny – są użytkowane przede wszystkim przez mieszkańców najbliższej okolicy.

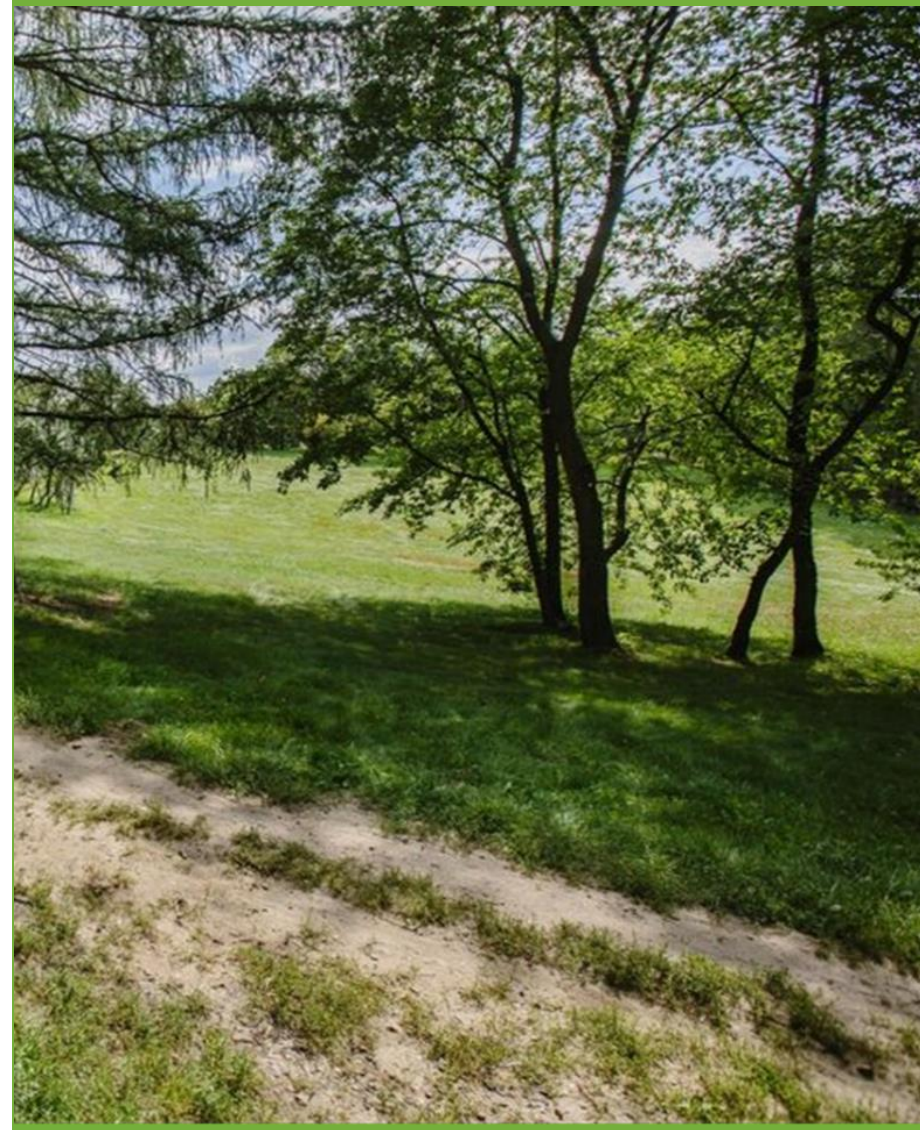
Rodzaje terenów w ramach kategorii

Ze względu na sposób ukształtowania/ zagospodarowania, Zieleńce i skwery można podzielić na następujące kategorie:

- **park kieszonkowy** – niewielkie obszary zieleni tworzone na pojedynczych parcelach, np. w ubytkach pierzejowej zabudowy wielkomiejskiej;
- **zieleniec ozdobny** – pełniący głównie funkcję estetyzującą przestrzeń publiczną, zawierający klomby, kwietniki, pomniki itp.;
- **zieleniec wypoczynkowy** – teren o charakterze rekreacyjnym wyposażony w elementy małej architektury, np. ławki, altany, mniejsze urządzenia zabawowe itp.;
- **zielenie osiedlowe** – zieleń wypełniająca przestrzeń pomiędzy zabudowaniami mieszkalnymi m.in. Ogródki podokienne i wspólnotowe;
- **promenada** – ciąg komunikacyjny przeznaczony do ruchu pieszego, najczęściej lokowane w atrakcyjnych turystycznie miejscach;
- **planty** – miejskie tereny zieleni zakładane w miejscu likwidowanych fortyfikacji miejskich lub korytarzy rzecznych.

Świadczenia ekosystemowe

- Usługi produkcyjne ● Usługi regulujące ● Usługi przestrzeni życiowej ● Usługi kultury

Cechy charakterystyczne

Pasy zieleni (drzewa i krzewy lub ich skupiska wraz z pozostałymi składnikami szaty roślinnej) wzdłuż dróg, ulic, ciągów komunikacji miejskiej itp. Zieleń może być ulokowana wzdłuż różnych rodzajów ciągów komunikacyjnych – od dużych arterii, przez mniejsze ulice, aż po woonerfy, czyli tzw. „podwórce miejskie” – ciągi o uspokojonym ruchu z nadaniem pierwszeństwa ruchowi pieszemu. W przypadku woonerfów zieleni pełni również funkcję estetyczną.

Rodzaje terenów w ramach kategorii

Ze względu na dominujący sposób przeznaczenia, zieleni przyuliczną można podzielić na następujące kategorie:

- **funkcja izolacyjna** – zieleni mająca na celu eliminowanie negatywnych oddziaływań ruchu komunikacyjnego na otoczenie drogi;
- **funkcja krajobrazowa** – zieleni stanowiąca dopełnienie krajobrazu miejskiego mająca walory estetyczne;
- **funkcja przyrodnicza** – zieleni mająca za zadanie wpływać pozytywnie na stan środowiska miejskiego i mikroklimat (zapewnienie wymiany gazowej, zmniejszenie poziomu spalin);
- **funkcja społeczna** – poprawa walorów estetycznych, podkreślenie biegu ulic, maskowanie nieestetycznych elementów otoczenia, wpływ na zdrowie mieszkańców itp.

Świadczenia ekosystemowe

- Usługi produkcyjne Usługi regulujące Usługi przestrzeni życiowej Usługi kultury

Typy zieleni miejskiej

III. Zieleń towarzysząca

Cechy charakterystyczne

Zgodnie z ustawą o rodzinnych ogrodach działkowych z dnia 13 grudnia 2013 r. za ogród działkowy (ROD) uważa się wydzielony obszar lub obszary przeznaczone na cele rodzinnych ogrodów działkowych, składające się z działek i terenu ogólnego, służące do wspólnego korzystania przez działkowców, wyposażone w infrastrukturę ogrodową.

Rodzaje terenów w ramach kategorii

Co do zasady, tereny Rodzinnych Ogródków Działkowych składają się z dwóch rodzajów przestrzeni:
przestrzeń półpubliczna – części wspólne obszaru ogródków obejmujące ciągi komunikacyjne, oświetlenie itp.;
prywatne ogródki działkowe – uprawiane przez działkowców (w myśl ustawy: pełnoletnie osoby fizyczne uprawnione do korzystania z działki w rodzinnym ogrodzie działkowym na podstawie prawa do działki).

Świadczenia ekosystemowe

- Usługi produkcyjne
- Usługi regulujące
- Usługi przestrzeni życiowej
- Usługi kultury

Typy zieleni miejskiej

IV. Ogródki działkowe

Cechy charakterystyczne

Tereny zieleni o charakterze edukacyjnym obejmują parki tematyczne i ogrody istotne z punktu widzenia poszerzania wiedzy o środowisku przyrodniczym, faunie i florze itp.

Rodzaje terenów w ramach kategorii

Funkcję edukacyjną mogą pełnić w szczególności:

- **miejskie ogrody zoologiczne** – zagospodarowane tereny wraz z infrastrukturą techniczną, na których eksponowane publicznie są zwierzęta gatunków dziko występujących;
- **ogrody botaniczne** – tereny zieleni będące miejscem ochrony uprawy roślin różnych stref klimatycznych, pozwalające na prowadzenie badań naukowych i edukacji, stanowiące atrakcję turystyczną;
- **palmiarnie** – zamknięte tereny zieleni w formie szklarni umożliwiające prowadzenie hodowli roślin z innych stref klimatycznych (w tym przede wszystkim roślin tropikalnych);
- **skwery nauki** - zieleńce miejskie wyposażone w urządzenia edukacyjne, wspierające rozwój wiedzy w zakresie np. biologii, astronomii, fizyki itp.

Świadczenia ekosystemowe

Usługi produkcyjne Usługi regulujące Usługi przestrzeni życiowej Usługi kultury

Typy zieleni miejskiej

V. Tereny zieleni o funkcji

Cechy charakterystyczne

Cmentarze stanowią wyodrębnioną przestrzeń przeznaczoną do pochówku zmarłych, stanowiące miejsce pamięci.

Rodzaje terenów w ramach kategorii

W ramach nekropolii (w szczególności o rodowodzie historycznym) na ich terenie występują obiekty zieleni w formie nieuporządkowanej (parkowej) lub uporządkowanej (żywoploty, nasadzenia przy alejach itp.). Ponadto zabytkowe nekropolie posiadają również walory historyczno-edukacyjne oraz architektoniczne (zabytkowe grobowce).

Świadczenia ekosystemowe

Usługi produkcyjne Usługi regulujące Usługi przestrzeni życiowej Usługi kultury

Typy zieleni miejskiej VI. Cmentarze

Typy zieleni miejskiej

VII. Zieleń dodatkowa

Cechy charakterystyczne

Za zielenią dodatkową uznaje się wszelkie pozostałe skupiska zaprojektowanej i utrzymywanej zieleni występującej w mieście, w tym również mikroskupiska. Zieleń ta może mieć charakter publiczny lub prywatny

Rodzaje terenów w ramach kategorii

Biorąc pod uwagę tradycyjne formy tworzenia zieleni, a także współczesne trendy związane z jej wprowadzaniem w miastach, wyodrębnia się następujące typy dodatkowej (uzupełniającej) zieleni miejskiej:

- **uprawy balkonowe/ window farming** – rośliny ozdobne (np. kwiaty), a także owoce, warzywa i zioła, uprawiane hobbistycznie na balkonach mieszkań, uprawiane na własny użytek;
- **zielone dachy/ zielone ściany** – formy upraw wertykalnych pokrywające dachy oraz ściany budynków publicznych, wpływające na poprawę mikroklimatu i poprawiające estetykę przestrzeni publicznych;
- **nasadzenia antysmogowe** – tereny zieleni, na których uprawiane są rośliny wpływające na poprawę jakości powietrza w mieście;
- **zielenie nieuregulowane** (np. stanowiąca własność prywatną – tereny zieleni zaniedbanej, które mogą pełnić określone świadczenia ekosystemowe po przeprowadzeniu działań rewaloryzacyjnych);
- **zielenie podwórkowa** – niewielkie tereny umieszczone pomiędzy oficynami zabudowań kamienicznych, często o wartości historycznej;
- **targi kwiatowe/ kwaciarnie, przestrzenie wystawiennicze dla imprez dotyczących zieleni (np. ekotargi).**

Świadczenia ekosystemowe

- Usługi produkcyjne Usługi regulujące Usługi przestrzeni życiowej Usługi kultury

1.2. Zieleń miejska w Łodzi

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi

Identyfikacja terenów zieleni miejskiej

Do przełomu XVIII i XIX wieku terytorium zajmowane dzisiaj przez Łódź było obszarem o wysokim stopniu zalesienia, szacuje się, że około 3/4 terenu obecnego miasta pokryte było lasami. Najintensywniejszy rozwój urbanistyczno-przestrzenny Łodzi jako miasta o charakterze produkcyjnym przypadł na XIX w. Pomimo rozwoju ściśle powiązanego z przemysłem, w przeciwieństwie do innych miast tego typu – np. Manchesteru, w przestrzeni Łodzi występuje wiele terenów o charakterze zieleni miejskiej – w większości o charakterze zaprojektowanym i utrzymywanych, uzupełnionych o naturalne obszary leśne.

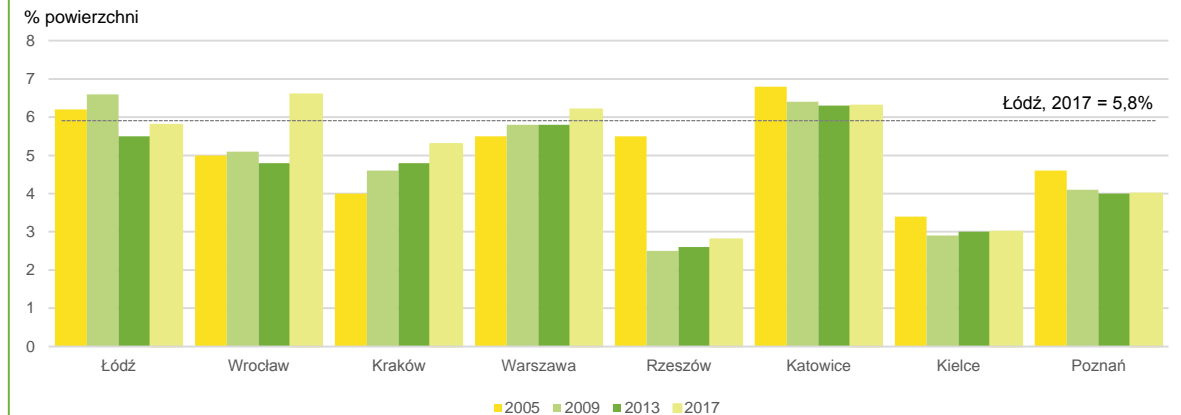
W poniższej tabeli zaprezentowano powierzchniowy udział poszczególnych typów obszarów zieleni (dane za 2015 r. zgodnie z metodologią GUS):

	Obszar [ha]	Udział w miejskich terenach zieleni [%]
Parki	624,4	29
Zieleńce	78,9	3,7
Zieleń osiedlowa	906,6	42,2
Zieleń uliczna	456	21,2
Ogród botaniczny	67,8	3,1
Miejski ogród zoologiczny	170	0,8
Razem:	2 150,7	100

Źródło: Program ochrony środowiska dla miasta Łodzi na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Parki w Łodzi na tle innych miast

W porównaniu do innych miast, Łódź wyróżnia się stosunkowo wysokim udziałem parków w ogólnej powierzchni w obrębie miasta, co prezentuje poniższe zestawienie:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2017 r. statystycznie na 1 mieszkańca Łodzi przypadało 46,3 m² powierzchni zielonej – znacząco więcej niż w przypadku mieszkańców większości pozostałych dużych miast, w tym przykładowo: Warszawy (18,7 m²/ 1 mieszkańca), Krakowa (33,2 m²/ 1 mieszkańca), czy Wrocławia (45,0 m²/ 1 mieszkańca).

Ponadto należy zwrócić uwagę, że w swej strukturze terenów zieleni Łódź posiada obiekty o wyjątkowym znaczeniu historycznym i edukacyjnym – ukształtowane w XIX w. najstarsze parki miejskie – Park Źródłiska I, Park im. S. Moniuszki czy Park im. H. Sienkiewicza.

Ze względu na wysokie zagęszczenie zabudowy w dzielnicy centralnej miasta, powierzchnia terenów zieleni w Śródmieściu jest relatywnie mniejsza w porównaniu do pozostałych dzielnic. Zieleń w Śródmieściu koncentruje się głównie wokół mniejszych skwerów, zieleńców i pasaży o powierzchni poniżej 1 ha.

	Parki	Skwery, zieleńce
Rejon ogrodniczy Śródmieście	<ul style="list-style-type: none"> • Park im. H. Sienkiewicza (4,36 ha) • Park im. S. Staszica (4,15 ha) • Park im. J. Matejki (2,4 ha) • Park im. St. Moniuszki (2,03 ha) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pasaż Abramowskiego (3,08 ha) • Plac Jana Pawła II (0,99 ha) • Zieleniec Al. PCK (0,97 ha) • Pasaż Rubinsteina (0,71 ha) • Pasaż Józewskiego (0,54 ha) • Zieleniec Tymienieckiego/ Piotrkowska (0,38 ha) • Pasaż Rynkowskiej (0,23 ha) • Plac Komuny Paryskiej (0,23 ha) • Zieleniec Piotrkowska/ Brzeźna (0,12 ha) • Skwer im. Powstania Węgierskiego 1956 r. (0,12 ha) • Zieleniec Sienkiewicza/ Traugutta (0,11 ha) • Zieleniec Sienkiewicza/ Tuwima (0,10 ha) <p>Łącznie: 20,53 ha</p>

Największym parkiem znajdującym się w granicach dzielnicy jest Park im. H. Sienkiewicza poddawany obecnie kompleksowej rewaloryzacji w ramach jednego z projektów Rewitalizacji Obszarowej Centrum Łodzi (Projektem objęty jest również Park im. St. Moniuszki znajdujący się w pobliżu nowo wybudowanego dworca Łódź Fabryczna).

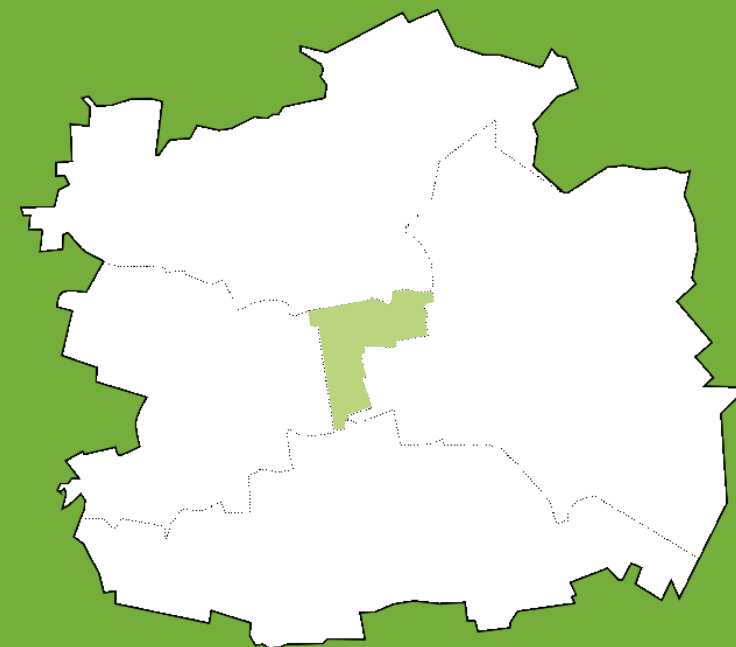
Źródło: Program ochrony środowiska dla miasta Łodzi na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi | Śródmieście

Powierzchnia: 6,8 km²

Liczba mieszkańców: ok. 64,8 tys.

Centralna dzielnica miasta granicząca ze wszystkimi pozostałymi dzielnicami.

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi | Polesie

Zieleń w dzielnicy Polesie są silnie skoncentrowane terytorialnie na obszarze dwóch największych parków (im. J. Poniatowskiego oraz J. Piłsudskiego), a także znajdującego się w dzielnicy Ogrodu Botanicznego oraz Miejskiego Ogrodu Zoologicznego.

Powierzchnia: 46 km²

Liczba mieszkańców: 134,6 tys.

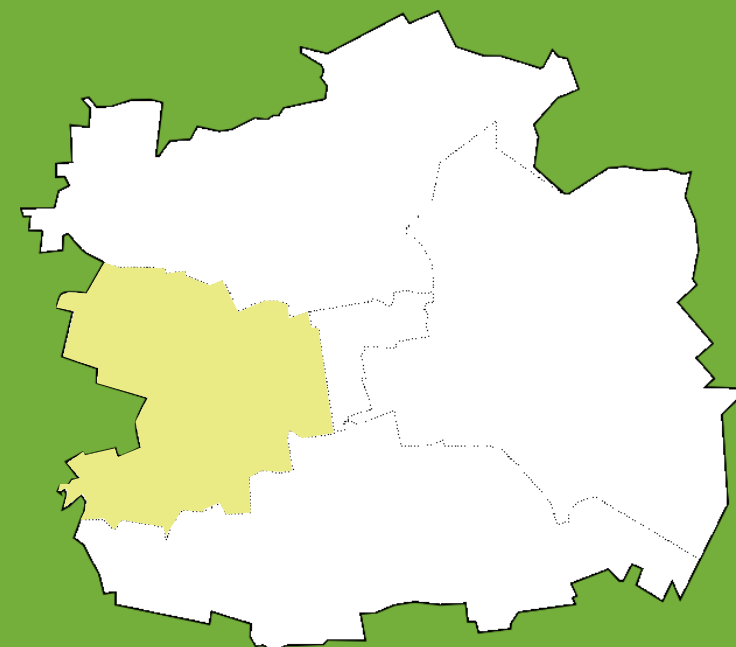
Dzielnica położona w zachodniej części miasta, granicząca z Bałutami, Śródmieściem oraz Górną

	Parki	Skwery, zieleńce
Rejon ogrodniczy Stare Polesie	<ul style="list-style-type: none"> • Park im. J. Poniatowskiego (38,2 ha) 	<ul style="list-style-type: none"> • Łódzkie Błonia (33,96 ha) • Zieleniec miejski przy pl. Hallera (0,86 ha) • Zieleniec miejski Gdańska/ Wólczańska (0,42 ha) • Zieleniec miejski Gdańska/ Kopernika (0,38 ha)
Rejon ogrodniczy Zdrowie-Retkinia	<ul style="list-style-type: none"> • Park im. J. Piłsudskiego (173,33 ha) • Park na Smulsku (9,06 ha) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zieleniec miejski przy ul. Wileńskiej (0,43 ha) • Zieleniec miejski Wyspiańskiego/Chodkiewicza (0,27 ha)
Tereny nieadministrowane przez ZZM	<ul style="list-style-type: none"> • Park im. ks. bp. M. Klepacza (3,3 ha) • Brus (ok. 145 ha) 	

łącznie: 405,21 ha

Obecnie miasto Łódź na terenie Polesia prowadzi kompleksowy program wprowadzania nowych obszarów zieleni pod nazwą „Zielone Polesie – miejski program odnowy dzielnicy Stare Polesie”. W ramach projektu pomysłu MPU projektuje nowe tereny rekreacyjne – parki kieszonkowe oraz woonyerfy. Projektem objęto obszar Starego Polesie znajdujący się w Strefie Wielkomiejskiej miasta.

Źródło: Program ochrony środowiska dla miasta Łodzi na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi | Polesie

Na Polesiu znajduje się Ogród Botaniczny zajmujący powierzchnię ok. 66 ha, co czyni go jednym z największych tego typu obiektów w Polsce. Ogród od początku był zakładany jako ogród miejski i jest zarządzany przez jednostkę miejską (Zarząd Zieleni Miejskiej w Łodzi), posiada bogate i ciekawie zaaranżowane kolekcje roślin (w tym leczniczych i aromatycznych), realizuje projekty naukowe z zakresu czynnej ochrony przyrody, projekty edukacyjne (także ze wsparciem środków zewnętrznych), wzbogacające ofertę turystyczną ogrodu.

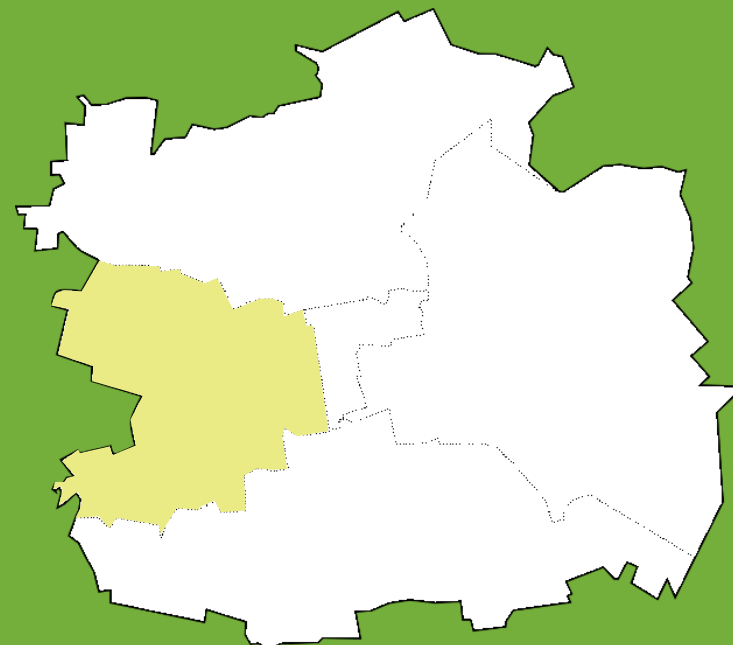
W niedalekim sąsiedztwie Ogrodu Botanicznego znajduje się również Ogród Zoologiczny. Łódzkie Zoo zostało założone już w 1938 roku, a dziś prezentuje 2245 zwierząt z 677 gatunków na blisko 17 ha. Ogród jako jedyny w Polsce prezentuje zagrożone wyginięciem lwy azjatyckie. W ciągu ostatnich lat został urozmaicony plac zabaw dla dzieci. Także z myślą o najmłodszych od kilku lat systematycznie powiększany jest teren mini zoo, gdzie najmłodszy mają bezpośredni kontakt ze zwierzętami.

Ponadto na terenie dzielnicy znajduje się również teren dawnego poligonu na Brusie o powierzchni ok. 145 ha. Jakkolwiek nie należy go zaliczać do terenów zieleni uporządkowanej, to jednak pełni on dla mieszkańców Łodzi rolę miejsca odpoczynku i rekreacji.

Powierzchnia: 46 km²

Liczba mieszkańców: 134,6 tys.

Dzielnica położona w zachodniej części miasta, granicząca z Bałutami, Śródmieściem oraz Górną

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi | Bałuty

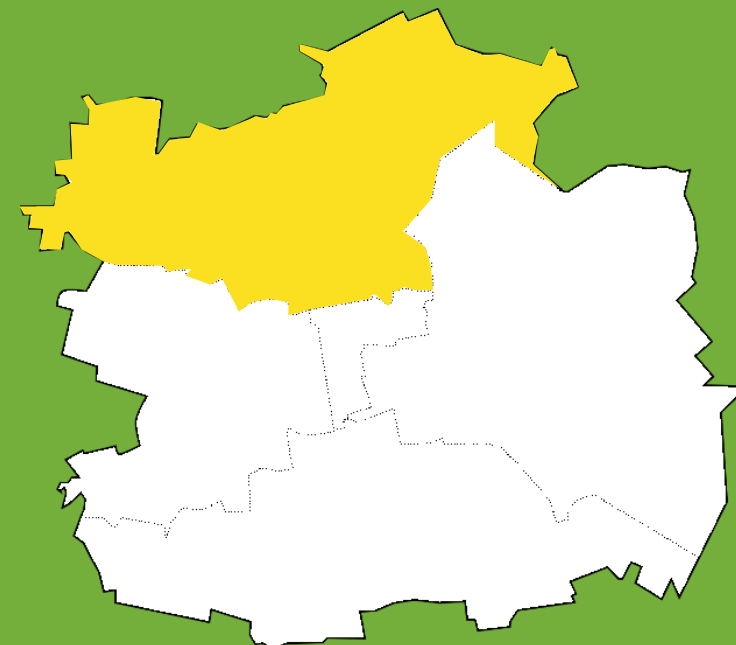
Ukształtowanie zieleni na terenie dzielnicy Bałuty (zwłaszcza północnej części) jest ściśle powiązane z istniejącymi tu dolinami rzecznyymi. Parki układają się liniowo w dolinach Sokołówki, Łódki i Bzury. Na terenie dzielnicy znajdują się też rekreacyjne tereny łączące zieleni i wodę, m.in. Staw Wasiaka, stawy Pabianka i Żabieniec, tereny naturalne, wyposażone w drobną infrastrukturę (np. ławki, kosze na śmieci itp.).

Powierzchnia: 78,9 km²

Liczba mieszkańców: 195,1 tys.

Druga co do wielkości dzielnica położona w północnej części miasta.

	Parki	Skwery, zieleńce
Rejon ogrodniczy Julianów	<ul style="list-style-type: none"> • Park im. A. Mickiewicza (49,2 ha) • Park im. A. Struga (2,78 ha) 	<ul style="list-style-type: none"> • Park nad Sokołówką (12,35 ha) • Zieleńiec Hipoteczna/ Pojezierska (6,15 ha) • Zieleńiec przy ul. Łososiowej (2,18 ha) • Zieleńiec Zgierska/ Julianowska (1,04 ha) • Zieleńiec przy ul. Kalinowej (0,61 ha)
Rejon ogrodniczy Dolina Łódki	<ul style="list-style-type: none"> • Park im. Szarych Szeregów (10,44 ha) • Park Helenów (8,71 ha) • Park Ocalałych (6,62 ha) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zieleńiec przy ul. Wojska Polskiego (2,24 ha) • Zieleńiec przy ASP (2,12 ha) • Skwer Gdański (2 ha) • Skwer im. Szustrowej (1,33 ha) • Zieleńiec Strykowska/ Zmienna (1,16 ha) • Zieleńiec przy PKS, ul. Wojska Polskiego (1,1 ha) • Bulwar nad Łódką (0,94 ha) • Zieleńiec przy Wojska Polskiego/ Franciszkańska (0,80 ha) • Zieleńiec Sporna/ Pankiewicza (0,30 ha) • Skwer Powstańców Warszawskich (0,24 ha) • Zieleńiec przy al. Palki (0,22 ha)

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi | Bałuty

W południowej części dzielnicy zieleni miejska ma raczej charakter rozproszony, dominują niewielkie skwery i zieleńce o powierzchni poniżej 1,5 ha. W południowej części dzielnicy znajdują się parki ułożone względem siebie liniowo w dolinie rzeki Łódki – Park Staromiejski, Park Helenów, Bulwar nad Łódką, Park Ocalałych, Skwer Szustrowej, Zieleniec przy ASP, Zieleniec przy Wojska Polskiego, Zieleniec Strykowska/ Zmienna.

Powierzchnia: 78,9 km²

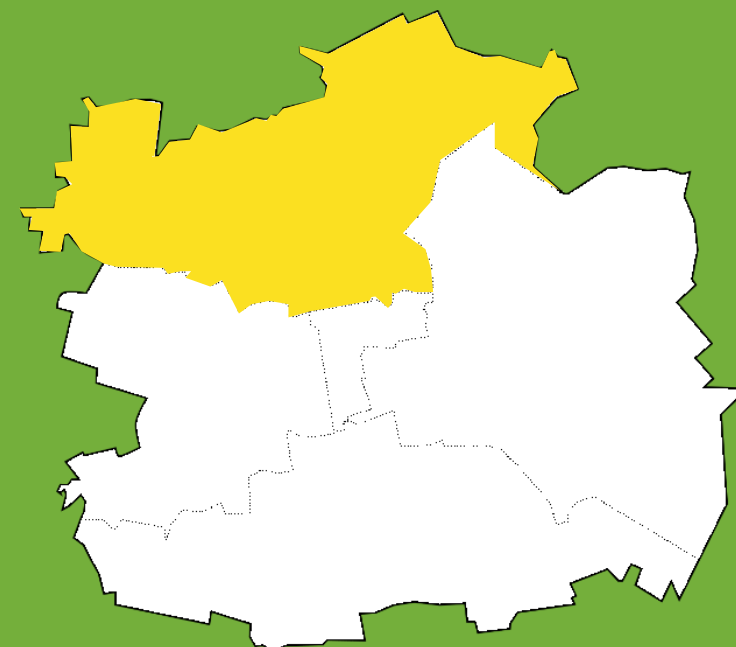
Liczba mieszkańców: 195,1 tys.

Druga co do wielkości dzielnica położona w północnej części miasta.

	Parki	Skwery, zieleńce
Rejon ogrodniczy Stare Miasto - Bałuty zachodnie	<ul style="list-style-type: none"> • Park Staromiejski (10,08 ha) • Park Piastowski (4,39 ha) • Park Żeromskiego (2,47 ha) • Park „Grabieński Las” (2,21 ha) • Park Armii Łódź (1,69 ha) • Park Kielecki (b/d) • Park im. W. Andersa (b/d) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zieleniec Lutomska/ Drewnowska (3,51 ha) • Las przy Romanowskiej 12 (1,69 ha) • Las przy Romanowskiej (1,34 ha) • Plac Piastowski (0,84 ha) • Zieleniec Drewnowska/ Włókniarzy (0,77 ha) • Zieleniec Zachodnia/ Drewnowska (0,55 ha)

łącznie: 142,07 ha

Jednym z ciekawszych założeń zieleni na terenie dzielnicy jest jeden z najmłodszych łódzkich parków - Park Ocalałych usytuowany w dolinie rzeki Łódki, pomiędzy ulicami Wojska Polskiego, Oblęgorską i ogródkami działkowymi przy ul. Źródłowej. Park ma na celu upamiętnienie osób, które przeszły przez istniejące w czasie II wojny światowej Ghetto Litzmannstadt.

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi | Widzew

We wschodniej dzielnicy miasta znajduje się założony w 1840 r. Park Źródliska (obecnie podzielony na dwie części, którym przypisano cyfry rzymskie – I i II), a także założony jeszcze przed wojną Park 3 Maja, położony na terenie byłego obszaru leśnego. Park Źródliska I przeszedł w latach 2013-2015 kompleksową rewaloryzację.

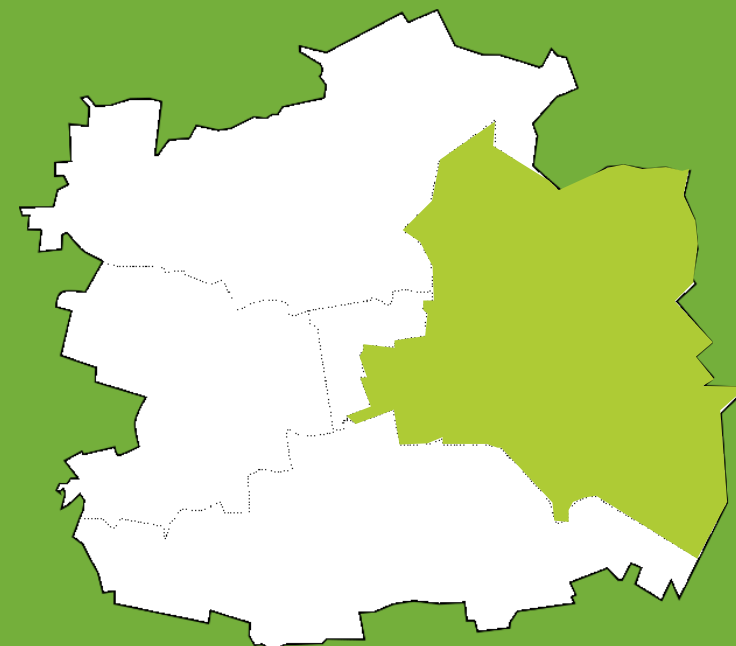
	Parki	Skwery, zieleńce
Rejon ogrodniczy Stoki- Radiostacja	<ul style="list-style-type: none"> • Park im. R. Baden-Powella (15,78 ha) • Park 3 Maja (14,99 ha) • Park im. M. Zaruskiego (8,86 ha) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zieleniec Konstytucyjna/ Małachowskiego (10,06 ha) • Zieleniec ul. Junacka (1 ha) • Zieleniec Mazowiecka/ Lawinowa (0,88 ha)
Rejon ogrodniczy Dolina Jasienia	<ul style="list-style-type: none"> • Park Nad Jasieniem (14,47 ha) • Park Podolski (12,74 ha) • Park Źródliska I (9,25 ha) • Park Źródliska II (6,38 ha) • Park im. J. Kilińskiego (2,22 ha) 	<ul style="list-style-type: none"> • Skwer im. Leona Niemczyka, d. zieleniec Plac Zwycięstwa (1,73 ha) • Wodny Rynek (0,6 ha)

Park 3 Maja graniczy od wschodu z Parkiem im. R. Baden-Powella. Na terenie tych dwóch parków (oraz przyległego od północy Zieleńca Konstytucyjna/ Małachowskiego) w 2024 r. zorganizowana zostanie wystawa EXPO Horticultural pod hasłem „Nature of the City” koncentrująca się na tematyce zieleni w miastach oraz rewitalizacji przestrzeni miejskich poprzez zieleń. Park 3 Maja był pierwszym parkiem o celowo wprowadzonym programie sportowym i miał charakter parku ludowego.

Powierzchnia: 90,8 km²

Liczba mieszkańców: 134,1 tys.

Największa powierzchniowo dzielnica Łodzi we wschodniej części miasta.

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi | Widzew

Na terenie dzielnicy znajdują się również inne parki średniej wielkości o powierzchni ok. 8 ha, rozlokowane głównie wzdłuż doliny rzeki Jasień oraz w korycie rzeki Lamus (dopływ Jasienia biegnący od Parku Źródłiska).

	Parki	Skwery, zieleńce
Rejon ogrodniczy Widzew-Olechów	<ul style="list-style-type: none"> • Park Źródła Olechówki (14,40 ha) • Park Widzewska Górka (8,35 ha) • Park Widzewski (6,08 ha) • Park na Janowie (5,30 ha) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zielieniec przy ul. Paryskiej (0,99 ha)

łącznie: 134,08 ha

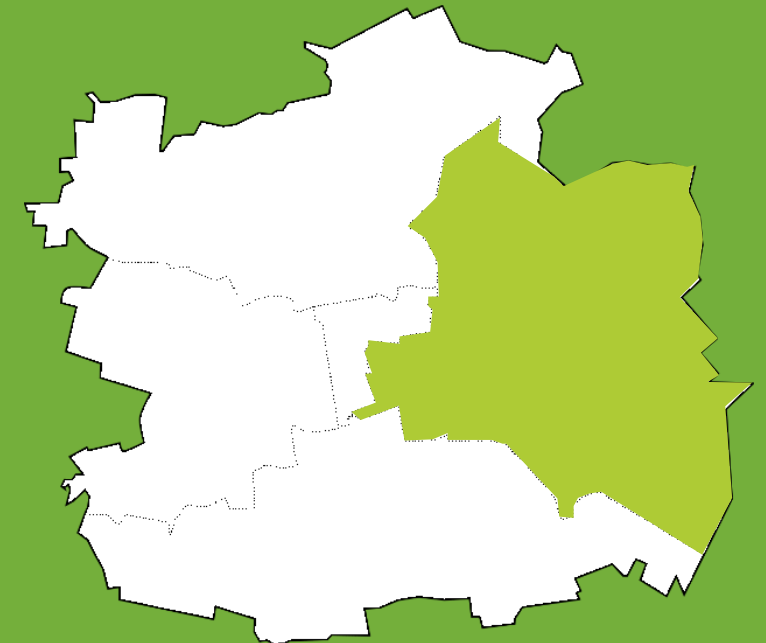
Trzecim największym parkiem w dzielnicy jest Park nad Jasieniem położony w sąsiedztwie osiedla Stary Widzew. W najbliższych latach zaplanowano działania mające na celu modernizację parku.

Istotnym dla mieszkańców dzielnicy jest również Park Podolski, w którym w ostatnich latach zrealizowano rozliczne projekty z budżetu obywatelskiego.

Powierzchnia: 90,8 km²

Liczba mieszkańców: 134,1 tys.

Największa powierzchniowo dzielnica Łodzi we wschodniej części miasta.

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi | Górna

W dzielnicy Górna dominują parki średniej wielkości (żaden z nich nie przekracza 10 ha) oraz mniejsze zieleńce i skwery o powierzchni ok. 1 ha. W dzielnicy istnieją również tereny nieadministrowane przez Zarząd Zieleni Miejskiej, do których zalicza się Stawy Jana, Park „na Młynku” oraz Stawy Stefańskiego.

Powierzchnia: 71,9 km²

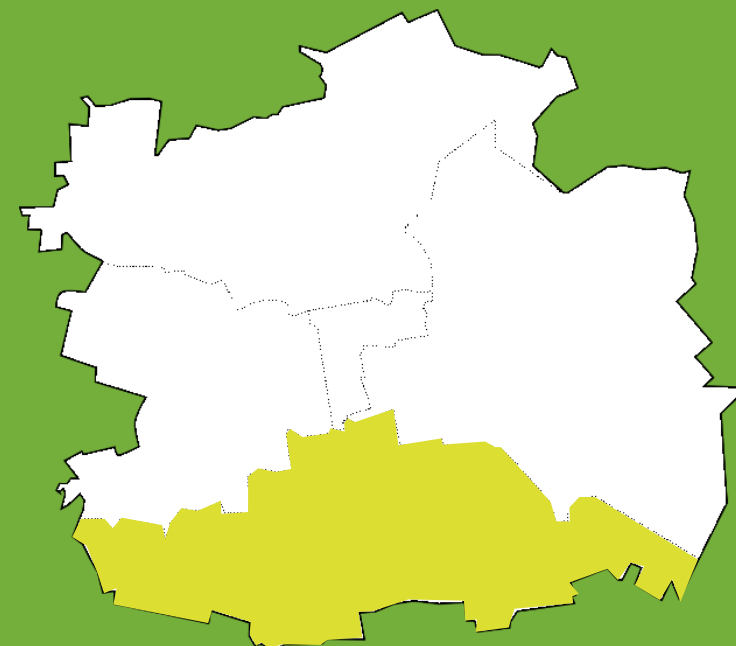
Liczba mieszkańców: 161,9

Dzielnica położona w południowej części miasta.

	Parki	Skwery, zieleńce
Rejon ogrodniczy Chojny-Dąbrowa	<ul style="list-style-type: none"> • Park im. Legionów (9,42 ha) • Park im. T. Reytana (7,07 ha) • Park im. W. Reymonta (6,04 ha) • Park im. J. Dąbrowskiego (5,5 ha) • Park Sielanka (3,8 ha) • Park im. J. Słowackiego (3,45 ha) 	<ul style="list-style-type: none"> • Skwer im. H. Dubaniewicza (3,37 ha) • Skwer leśny im. Kosynierów Gdyńskich (2,41 ha) • Skwer im. św. M. Kolbego (2,14 ha) • Park przy ul. Leczniczej (1,85 ha) • Cyklodrom (1,75 ha) • Skwer leśny przy ul. Odrzańskiej (1,39 ha) • Park przy ul. Skrzywana (0,88 ha) • Plac Niepodległości (0,71 ha) • Plac im. W. Reymonta (0,14 ha)
Obszary nieadministrowane przez ZZM		<ul style="list-style-type: none"> • Stawy Jana (18 ha) • Park „na Młynku” (12,6 ha) • Stawy Stefańskiego (11,4 ha)

Sercem kompleksu „Stawy Stefańskiego” jest staw przepływowy o pow. ponad 10 ha na założonym na rzece Ner, obecnie wykorzystywanym jako kąpielisko miejskie (największe w granicach administracyjnych miasta). Tereny wodne zarządzane są przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Łodzi.

Źródło: Program ochrony środowiska dla miasta Łodzi na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Jednym z najciekawszych parków na terenie dzielnicy jest Park im. St. W. Reymonta, który w ostatnich latach podlegał gruntownej rewaloryzacji.

Ponadto na terenie dzielnicy znajdują się również parki, które ze względów pragmatycznych zostały włączone do rejonu ogrodniczego Widzew-Olechów.

	Parki	Skwery, zieleńce
Rejon Ogródniczy Widzew – Olechów*	<ul style="list-style-type: none"> • Park nad Nerem (9,56 ha) • Park im. J. Gibusa, d. Park Wiejski Brójecka (0,94 ha) 	<ul style="list-style-type: none"> • Stawy w Wiskitnie (0,93 ha)

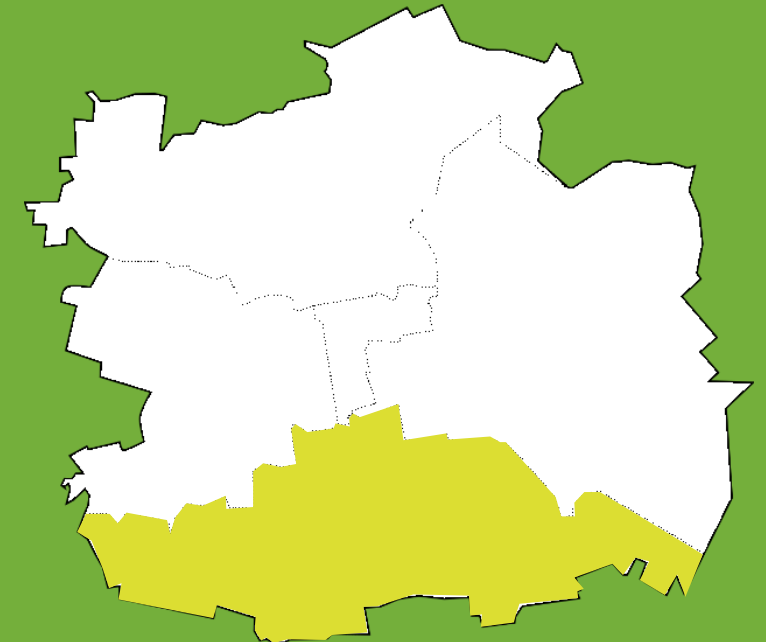
łącznie: 103,35 ha

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi | Górna

Powierzchnia: 71,9 km²

Liczba mieszkańców: 161,9

Dzielnica położona w południowej części miasta.

Tereny zieleni miejskiej w Łodzi | Podsumowanie

Biorąc pod uwagę analizowane na poprzednich stronach parki, skwery oraz zieleńce, dzielnicą o relatywnie największym natężeniu zieleni jest Polesie (5,66% powierzchni zajęte przez parki, skwery i zieleńce), natomiast drugie miejsce zajmuje Śródmieście (4,02%). Relatywnie najmniej terenów zieleni uporządkowanej znajduje się w dzielnicach – Bałuty, Widzew oraz Górna – w obu przypadkach parki, skwery i zieleńce zajmują mniej niż 2% ogólnej powierzchni*.

Śródmieście

Powierzchnia parków i zieleńców: **20,52 ha**

Procentowy udział parków i zieleńców w powierzchni całkowitej: **4,02%**

Polesie

Powierzchnia parków i zieleńców: **405,21 ha**

Procentowy udział parków i zieleńców w powierzchni całkowitej: **8,8%**

Bałuty

Powierzchnia parków i zieleńców: **142,07 ha**

Procentowy udział parków i zieleńców w powierzchni całkowitej: **1,8%**

Widzew

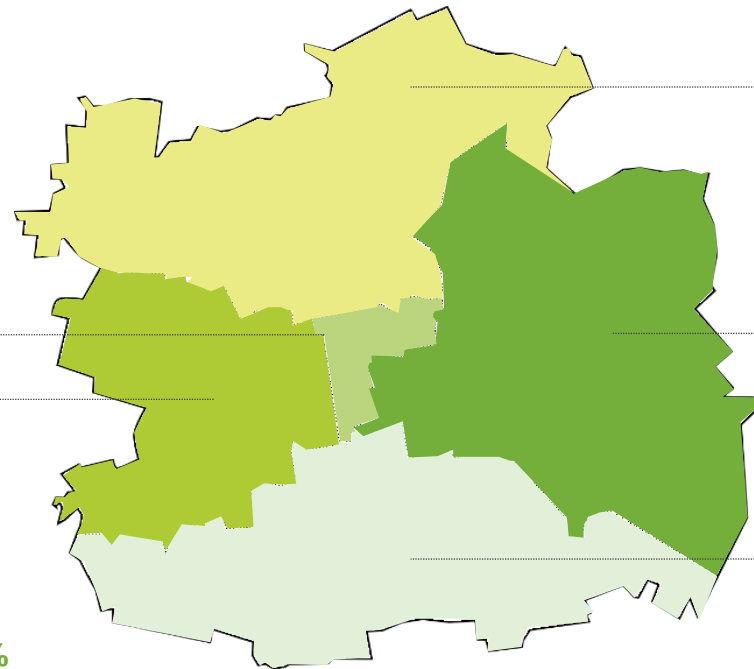
Powierzchnia parków i zieleńców: **134,08 ha**

Procentowy udział parków i zieleńców w powierzchni całkowitej: **1,48%**

Górna

Powierzchnia parków i zieleńców: **103,35 ha**

Procentowy udział parków i zieleńców w powierzchni całkowitej: **1,44%**

*W przypadku dzielnicy Bałuty rekompensatą dla stosunkowo niewielkich terenów zieleni uporządkowanej jest Las Łągiewnicki, który jest największym lasem komunalnym w Łodzi, funkcjonującym jako ogólnodostępny teren zieleni służący wypoczynkowi i rekreacji Łoździan, zajmujący powierzchnię ok. 1200 ha.

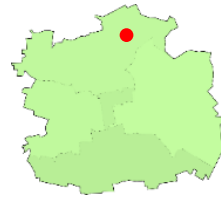

1.3. Największe tereny zieleni w Łodzi

Las Łagiewnicki

Lokalizacja

Dzielnica: Bałuty
Osiedle Arturówek, ul.
Wycieczkowa, Łagiewnicka

Powierzchnia

~1200 ha

Forma ochrony

Rezerwat przyrody
Park krajobrazowy
Liczne pomniki przyrody

Informacje

Las Łagiewnicki jest wyjątkowym w skali europejskiej przykładem zachowanego w historycznym kształcie zespołu leśnego znajdującego się w granicach dużego miasta.

W lesie spotkać można stanowiska ponad 200-letnich drzew, w wśród których dominują: dęby (szypułkowy, bezszypułkowy i mieszańcowe), sosny, świerki, brzozy, klony, graby, buki, jawory (łącznie ok. 100 gatunków drzew i krzewów). Różnorodność siedlisk i oraz naturalna mozaika gleb stanowią główne czynniki determinujące bogactwo występujących tu zbiorowisk leśnych i drzewostanów. Obok zróżnicowanej roślinności Las Łagiewnicki odznacza się także urozmaiconą rzeźbią terenu, która podnosi atrakcyjność krajobrazową i rekreacyjną samego lasu.

Las stanowi naturalne siedlisko wielu gatunków owadów i ptaków, gniazdują tu m.in. ptaki drapieżne. W lesie występują dziki, sarny i inne gatunki ssaków, a sporadycznie również łosie. Część lasu objęta jest ochroną rezerwatowa natomiast w całości Las Łagiewnicki stanowi fragment Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich.

Park im. Marszałka J. Piłsudskiego

Lokalizacja

Dzielnica: Polesie
Ul. Konstanyńska
w sąsiedztwie Miejskiego
Ogrodu Zoologicznego
w Łodzi

Powierzchnia

173,33 ha

Forma ochrony

Wojewódzki Rejestr
Zabytków
Nieruchomych

Informacje

Park im. Marszałka J. Piłsudskiego znany jest również jako Park na Zdrowiu. Jest największym parkiem w Łodzi, ale też jednym z największych w Europie. Znajduje się w sąsiedztwie Ogrodu Botanicznego, a ponadto w parku tym znajduje się 18 pojedynczych drzew oraz dwie grupy drzew uznanych za pomniki przyrody. Park graniczy też z rezerwatem Polesie Konstanyńskie.

To jeden z pierwszych w Polsce parków kultury i wypoczynku. W swoich założeniach miał za zadanie łączyć szereg funkcji, od wypoczynku i sportu do edukacji i kultury, a w dodatku dedykowany był szerokim warstwom ludności. W 1994 zakończono prace nad odtworzeniem kompleksów wodnych, w skład których wchodzi m.in. stawy i wyspa dla ptactwa wodnego, zasilane przez dwie studnie głębinowe. W parku znajduje się również ogród jordanowski, dostosowany do potrzeb dzieci niepełnosprawnych.

Park jest ściśle związany z dziejami Łodzi. Władze carskie grzebały tam zwłoki straconych rewolucjonistów 1905-1907 roku. Ku ich czci w 1920 r. usypano kopiec pamiątkowy, oraz wzniesiono Kolumnę Rewolucjonistów, która została zniszczona podczas II wojny Światowej. Jednak w 1975 roku, dla upamiętnienia tego miejsca, odsłonięto Pomnik Czynu Rewolucyjnego.

Park im. A. Mickiewicza

Lokalizacja

Dzielnica: Bałuty
ul. Zgierska, ul. Biegańskiego,
ul. Krzewowa, Al. Róż,
ul. Folwarczna, ul. Jaworowa

Powierzchnia

49,4 ha

Forma ochrony

Wojewódzki Rejestr
Zabytków
Nieruchomych

Informacje

Park im. A. Mickiewicza nazywany jest również Parkiem Julianowskim po Juliuszu Heinzlu - właścicielu parku od końca XIX w. Założony został w latach 1885-1892 wokół pałacu łódzkiego przemysłowca Juliusza Józefa Heinzla.

Jest obecnie drugim co do wielkości parkiem w Łodzi, w obrębie którego znajdują się również obszary o charakterze leśnym, dołączone do parku po II wojnie światowej. W parku rośnie 20 drzew uznanych za pomniki przyrody m.in. dąb "Kosynier". Najstarsze drzewa liczą ponad 200 lat. W parku można również podziwiać stawy położone na rzece Sokółówce, a przy nich - muszlę koncertową. W parku znajdują się również dwa place zabaw, siłownia, zespół boisk wraz z torem crossowym dla rowerzystów, a także stoliki szachowe.

Warto też pamiętać, że w przeszłości w parku znajdował się Pałac Juliusza Heinzla, który był niegdyś dumą i symbolem parku. W czasie wojny pałac został jednak zbombardowany ze względu na fakt, że był on siedzibą sztabu „Armii-Łódź”.

Park im. J. Poniatowskiego

Lokalizacja

Dzielnica Polesie
ul. Żeromskiego, al.
Mickiewicza, al. Jana Pawła II

Powierzchnia

38,2 ha

Forma ochrony

Wojewódzki Rejestr
Zabytków
Nieruchomych

Informacje

Założony w 1910 r. z inicjatywy władz miejskich park został ulokowany na terenie poleśnym (wcześniej odlesionym).

Park w okresie międzywojennym został zmodernizowany przez Stefana Rogowicza (posadzono wiele kwiatów, krzewów i drzew iglastych), a w 1932 r. - oświetlony. W latach dwudziestych w parku wybudowano willę – ówczesną siedzibę prezydenta miasta. Podczas wojny park był otwarty tylko dla Niemców. Ponadto do 1992, na miejscu zniszczonego w czasie wojny, pierwszego w kraju pomnika Stanisława Moniuszki, w parku znajdował się Pomnik Wdzięczności – symbol upamiętniający wkroczenie Armii Czerwonej do Łodzi. W listopadzie 1992 r. pomnik został zburzony.

Obecnie park posiada oryginalny plan przestrzenny z symetrycznie prowadzonymi alejkami oraz łączy w sobie typowy ogród angielski oraz uporządkowany ogród francuski. Szeroki układ alej w parku umożliwiał poruszanie się powozami i konno. Na terenie parku istnieje szereg wyjątkowych obiektów: dwa cmentarze wojenne, kompleks schronów oraz infrastruktura sportowa – korty tenisowe, motodrom oraz tor crossingowy dla rowerów.

Park im. R. Baden-Powella

Źródło: <http://baedekerlodz.blogspot.com/2018/10/park-im-roberta-baden-powella.html>

Lokalizacja

Dzielnica: Widzew:
ul. Konstytucyjna, tory PKP,
ul. Niciarniana,
ul. Małachowskiego

Powierzchnia

15,78 ha

Forma ochrony

**Brak ochrony
konserwatorskiej**

Informacje

Powstał w 1970 roku, co czyni go jednym z młodszych parków w Łodzi. Jedną z głównych atrakcji parku jest ulokowana w jego centralnej części górka widokowo-saneczkowa stanowiąca interesujący punkt turystyczny, a ze sezonie zimowym – miejsce zabawy dla dzieci. W parku znajduje się również poddany w 2006 r. renowacji amfiteatr oraz nieużytkowane obecnie boisko sportowe we wschodniej części parku przy ul. Niciarnianej.

Do 2007 r. teren nosił nazwę „Parku Rozrywkowego”, obecnie jego patronem jest Robert Baden-Powell, Naczelny Skaut Świata.

Park Źródliska (I i II)

Lokalizacja

Dzielnica: Widzew
Al. Piłsudskiego, ul. Targowa,
ul. Fabryczna, ul.
Przędzalniana

Powierzchnia

15,63 ha

*Źródliska I – 9,25 ha
Źródliska II – 6,38 ha

Forma ochrony

Wojewódzki Rejestr
Zabytków
Nieruchomych

Informacje

Dwa zabytkowe parki, wcześniej tworzące wspólną całość, w połowie XIX w. rozdzielone przez zabudowania fabryczne. Razem tworzą pomnik przyrody. Oba parki, to pierwszy (czyli najstarszy) park w Łodzi założony w 1840 r. Pierwotny publiczny Park Źródliska został zajęty w środkowej części przez pierwszą fabrykę Scheiblera, a część przylegająca do siedziby fabrykanta została przekształcona w prywatny ogród przy rezydencji (Źródliska II). Reszta została parkiem publicznym (Źródliska I). W pierwszej jego części znajduje się Palmiarnia, w której można podziwiać 23 ponad 120-letnie palmy. W drugiej części znajdują się natomiast zabytkowa Chińska Altana oraz grotta. Z Parkiem Źródliska II sąsiaduje Muzeum Kinematografii, którego siedziba mieści się w Pałacu Karola Scheiblera – jednego z Łódzkich fabrykantów. Budynek zachował się praktycznie w całości w niezmiennym stanie. W 2007 roku Źródliska zostały ogłoszone najpiękniejszym parkiem w Polsce, oraz piątym pod względem urody w Europie.

W parku znajdują się drzewa pamiętające czasy Puszczy Łódzkiej (znacząco starsze niż sam park) – ponad 200-letnie dęby i graby, a także bogata kolekcja drzew egzotycznych, z których wiele stanowi najstarsze okazy w swoim gatunku występujące na terenie Miasta.

Park 3 Maja

Lokalizacja

Dzielnica: Widzew
ul. Konstytucyjna, tory PKP,
ul. Niciarniana,
ul. Małachowskiego.

Powierzchnia

14,99 ha

Forma ochrony

Wojewódzki Rejestr
Zabytków
Nieruchomych

Informacje

Utworzony w 1915 roku z pozostałości dawnego lasu miejskiego, będącego w przeszłości częścią Puszczy Łódzkiej. Park 3 Maja był pierwszym parkiem o celowo wprowadzonym programie sportowym - przez lata był rozmaicie ulepszany: stworzono, boisko sportowe, sztuczny staw oraz plac zabaw dla dzieci, obok którego rośnie jeden z dwóch tutejszych pomników przyrody. Park miał też charakter parku ludowego, demokratycznego (takie parki zakładano na terenach lasów, a ich układ przestrzenny był prostszy niż wysmakowanych, formalnych parków dworskich czy wielkomijskich). Na terenie parku możemy również znaleźć kompleks sportowy z halą wykorzystywaną przez drużynę piłkarską Widzew Łódź.